

благодійні, наукові організації та інші установи отримали 19 грантів. Друга форма співпраці – стипендіальні програми Фонду. Статистика отримання стипендій українцями свідчить про активну взаємодію між Україною та країнами В4 у науковій сфері. Зокрема, кількість наданих стипендій українським представникам за період 2004-2011 рр. у 2,96 рази перевищує кількість стипендій, отриманих білоруськими громадянами. Згідно даних річного звіту за 2011 р., сума бюджету Фонду, виділена Україні за період 2000-2011 рр., склала 1757185 євро, що є найбільшою сумою, призначеною для держави, яка не входить у Вишеградську групу (Фонд співпрацює з 25 державами, які не є членами В4) [4].

Поряд з існуючими успіхами, співробітництво між Україною та країнами Вишеградської групи має низку проблем, які потребують невідкладного вирішення. Перш за все – забезпечення стабільності на кордоні, посилення енергетичної безпеки. Зокрема, потребує посилення взаємодія митних та імміграційних служб, а також є необхідність у наданні українській стороні інституційної допомоги у питаннях поліпшення правового забезпечення та інфраструктури кордонів та протидії корупції.

Отже, взаємодія України та країн В4 є плідною у багатьох галузях. Інструментом спільної взаємодії між Україною та державами Вишеградської четвірки є Ви-

шеградський Фонд. Держави В4 підтримують євроінтеграційний курс України, сприяють підписанню Угоди про асоціацію між ЄС та Україною. Здобутком співробітництва можна вважати створення механізму взаємодії країн В4 та України у формі участі української сторони у вишеградських засіданнях різних рівнів. З огляду на існуючий досвід співробітництва України з державами Вишеградської групи та підтримку країнами В4 її євроінтеграційних прагнень, особливого значення набуває поглиблення подальшої співпраці у форматі В4+1.

Список використаних джерел

1. Каплинский О. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України // Стратегічні пріоритети – К. – 2009. – № 2(11). – С. 47 – 54.
2. Кіш Є. Центральна Європа в сучасній системі єврорегіональної інтеграції: монографія / Є. Б. Кіш; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – Ужгород: Ліра, 2008. – 440 с.
3. Кудряченко А. Україна та Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці // Україна та Вишеградська Четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин: матеріали Міжнар. конференції "Україна і Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин", Ужгород 13-14 травня 2010 року в рамках проекту SUREC (Словацько-український науково-дослідницький центр). – Братислава, 2010. – 166 с. – С. 37-54.
4. Visegrad Fund. Official website. – Режим доступу: <http://visegradfund.org/>
5. Visegrad Group. Official website. – Режим доступу: <http://www.visegradgroup.eu/>

Надійшла до редколегії 25.01.13

И. Мудриевская, асп.

Института всеобщей истории НАН Украины, Киев

СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ И ГОСУДАРСТВ ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ В ФОРМАТЕ В4 +1

Раскрыты основные направления сотрудничества Украины с государствами Вышеградской группы в формате В4+1 в контексте евроинтеграционной стратегии, освещены достижения и перспективы дальнейшего взаимодействия.

Ключевые слова: Украина, Вышеградская группа, евроинтеграция.

I. Mudriiivska, post-graduate student

Institute of World History of NAS of Ukraine, Kyiv

COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND COUNTRIES OF THE VISEGRAD GROUP IN THE FORMAT V4+1

The author analyzed basic directions of cooperation of Ukraine with the countries of the Visegrad Group in the format V4 +1 in the context of european integration strategy, reported the achievements and prospects of further cooperation.

Key words: Ukraine, Visegrad Group, european integration.

УДК 94(73:529):327"18/19"

О. Набока, канд. іст. наук

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Луганськ

ВИТОКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СТОСОВНО ТАЙВАНЮ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

В статті досліджуються витоки політики США стосовно Тайваню. За думкою автора, її формування відбувалося в другій половині ХІХ століття. В цей період, частина американської правлячої еліти намагалася реалізувати план захоплення острова для посилення позицій США у далекосхідному регіоні.

Ключові слова: США, Тайвань, далекосхідний регіон, американська політика.

На початку ХХІ століття острів Тайвань (Формоза) грає досить помітну роль в далекосхідній політиці США. Побоюючись перетворення КНР на регіонального лідера, Вашингтон намагається завадити цьому шляхом підтримки сепаратистських настроїв частини політичної еліти острова. Розуміння тайванської політики Білого Дому на сучасному етапі неможливо без дослідження її витоків. Саме цьому і присвячена дана стаття.

Становлення американської політики стосовно Тайваню проходило в другій половині ХІХ століття, коли США намагалися значно посилити свою військово-політичну та військову присутність на Далекому Сході. Найближчим конкурентом для Сполучених Штатів була Великобританія, яка завдяки перемозі у першій "опіумній війні" (1840 – 1842), серед всього іншого, отримала

в якості трофею китайський острів Гонконг (Сянган). Саме ця територія поступово перетворювалася на головну базу британського військово-морського флоту та головний центр бізнесової активності в тихоокеанському регіоні. В свою чергу, частина американської політичної еліти вважала, що для випередження суперників, США також мають захопити острів біля китайських берегів, з метою його використання в якості опорної бази. І саме Тайвань в цей період став одним з головних об'єктів зовнішньої політики Вашингтону.

Першим політичним діячем США, хто найбільш послідовно ратував за захоплення острова був комодор Метью Колбрайт Перрі (1794 – 1858). В 1852 році його було призначено командувачем ескадри, яка мала добитися відкриття Японії для іноземної торгівлі. Він не-

одноразово звертався до Білого Дому з пропозицією про захоплення Тайваню. В одній з своїх робіт він писав: "встановлення американського домінування на Формозі поступово збільшувало б соціальну та політичну владу США в цій частині земної кулі, а відповідно і їх багатство. Жоден з європейських урядів не мав би чого заперечити цьому. Навпаки, їх політика мала сприяти американському домінуванню, оскільки це принесло би вигоду і їхньої торгівлі" [4, V. 2, p. 119].

Прибичником комодора в середині 50-х років XIX століття виступив американський консул в Японії Товсенд Харріс (1804 – 1878), якого в липні 1856 році його було призначено генеральним консулом США в Японії. Саме в цей період, 24 березня 1854 року він написав Державному секретареві листа в якому наполягав на необхідності викупу Формози у китайського уряду [3, p. 16].

Послідовником ідей Перрі та Харіса був американський консул в Китаї Пітер Паркер (1804 – 1888). 16 серпня 1855 року його було призначено спеціальним уповноваженим США в Китаї.

Одним з головних цілей, реалізації якої намагався добитися американський дипломат стало захоплення Тайваню. 12 грудня 1856 року Паркер направив державному секретарю США Вільяму Марсі (1786 – 1857) пропозиції, щодо необхідності встановлення протекторату над Формозою. В цьому документі він зазначав: "Представники Англії, Франції і Америки ... погодилися з тим, що французький прапор має бути встановлений в Кореї, англійський в Чусані, американський на Формозі" [5, p. 241].

Новий сплеск американського інтересу до Тайваню приходиться на другу половину 60-х років XIX століття. Як відомо, значну частину острова населяли племена тубільців, які не підпорядковувалися китайській владі. Не визнаючи міжнародних законів та угод, аборигени досить жорстоко ставилися до іноземців, особливо до західних моряків, що зазнавали корабельної аварії біля берегів острова. Всі, хто наважувався висадитися на територію, що контролювалась тубільцями (південний та східний берег), ризикували загинути від їх списів. Починаючи з 40-х років XIX століття, західні мандрівники неодноразово ставали жертвами аборигенів. Так, в 1867 році, біля берегів Тайваню розбився американський барк "Ровер". Всі члени екіпажу були вбиті дикунами.

Одночасно західні країни використовували ці трагедії, як привід для втручання у внутрішні справи Китаю, а також для того, щоб розповсюдити свій вплив на Формозі. Вже згадувані події, пов'язані із загибеллю екіпажу барку "Ровер" призвели до військового вторгнення США в 1867 році. Проте, ця операція закінчилася невдало і проблема залишалася. Визначну роль у вирішенні даного конфлікту зіграв Чарльз Лежандр (1830 – 1899), який з 1866 по 1872 роки займав пост консула США в

Амої (Сяминь). Саме йому вдалося укласти угоду з вождем 18-ти тайванських племен Ток-е-током у 1869 році, згідно з якою тубільці брали на себе зобов'язання не вбивати західних моряків, що внаслідок корабельних аварій, потрапляли на східні береги Формози [1, с. 252 – 255].

Слід також зазначити, що Лежандр виступав прибичником захоплення острову, вважаючи, що Цинська імперія неспроможна здійснювати ефективне управління там, і тому не може вважати його власною територією. Після того, як ця ідея була відкинута Білим Домом, на початку 70-х років XIX століття, він намагався реалізувати її за допомогою Японії. У листопаді 1871 року, рибалки із островів Рюкю, які належали японській імперії, були змушені висадитися на південно-західний берег Тайваню, рятуючись від корабельної аварії. 6 листопада вони дісталися берега і в той же день більшість з них були вбиті дикунами. У відповідь, Токіо в 1874 році направило на Формозу експедиційний корпус. Саме Лежандр, який в той час займав пост радника японського уряду, наполягав на проведенні військової експедиції на Тайвань, запевняючи японське керівництво, що це не призведе до масштабного конфлікту із Маньчжурською імперією, оскільки Китай не має юрисдикції в тій частині острова, де були вбиті рибалки з Рюкю [2, p. 440].

Проте, офіційний Вашингтон не наважився підтримати Японію, побоюючись погіршення відносин з Цинською імперією та Великобританією.

Після приєднання Тайваню до Японії під час японо-китайської війни (1894 – 1895), Вашингтон на деякий час відмовився від претензій на острів. В кінці XIX – на початку XX століття, Білий Дім, розглядав в якості свого головного конкурента в далекосхідному регіоні Російську імперію і тому підтримував її головного суперника – Токіо.

Таким чином, головні напрямки та цілі американської політики щодо Тайваню почали оформлюватися ще в другій половині XIX століття. Вже тоді Формоза розглядалася, як один з можливих форпостів комерційної та політичної присутності США на Далекому Сході.

Список використаних джерел

1. Набока А. В. Политика США в отношении Тайваня в конце 60-х годов XIX века / А. В. Набока. – Общество и государство в Китае. Выпуск 6. Том 2. – М.: Институт востоковедения РАН. – 2012. – С. 252 – 255.
2. Dennet T. Americans in Eastern Asia. / T. Dennet – N. Y.: The Macmillan company, 1922. – 725 p.
3. Griffis W. Townsend Harris. First American envoy in Japan / W. Griffis. – L.: Marston and Co, 1895. – 378 p.
4. Narrative of the expedition of an American squadron to the China Seas and Japan: performed in the years 1852, 1853, and 1854, under the command of Commodore M.C. Perry, United States Navy, by order of the government of the United States (1856). In III Volumes. – W.: 1856, Beverley Tucker.
5. The shaping of American diplomacy. – Chicago: Rand McNally and Company. – 1956. – 1133 p.

Надійшла до редколегії 25.01.13

А. Набока, канд. ист. наук
Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко, Луганск

ІСТОКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ОТНОШЕННІ ТАЙВАНЯ (ВТРОЯ ПІЛОВИНА XIX – НАЧАЛО XX В.)

В статті досліджуються істини політики США в стосунку Тайваню. По мненню автора, її формування походило во другій половині XIX століття. В даний період, частина американської правлячої еліти намагалася реалізувати план захоплення острова, для укріплення позицій США в дальневсхідному регіоні.

Ключевые слова: США, Тайвань, дальневосточный регион, американская политика.

A. Naboka, Ph.D (History)
Lugansk Taras Shevchenko National University, Lugansk

SOURCES OF THE AMERICAN POLICY CONCERNING TAIWAN (THE SECOND HALF OF XIX – BEGINNING OF XX CENTURY)

In the article are research sources of policy of the USA concerning Taiwan. According to the author, her formation occurred in the second half of XIX century. During this period, a part of the American ruling elite tried to realize the plan of capture of the island, for strengthening of positions the USA in the Far East region.

Key words: USA, Taiwan, Far East region, american policy.